Universal Declaration of Human Rights - Baatonum

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, http://www.unicode.org/udhr.

Mε tɔnun asaria yen adunia nɔɔsiabu

Garin tore

Nde mè ba doke mà tombu kpuron beere ka ben asaria nerabu soora tii moru ka gem weebu ka sere si na ta tasa anduniao,

Nde mè dunia sɔɔ tɔmba nè ki bu tɔ nun asaria ka yɛru sariru dooru doke sere ba n ye tusa n dera daa kam ya dabia ma ya duniagibu daakari seeya. Yen sɔna yé tɔnu kanamɔ n kpuro kere yera ù wa u n tii mɔ kpa ù gere yè u bwisika, u tamaa doke kpa ù narùrabu ka yaaru biru ko,

Nde mè yè ya kere yera tem mi ba wooda swii bu tɔnum asaria nɔni doke, n wa tirasi yu ku wii deema ù ka tii yina yen sɔ ba wii yoru diisiamɔ ka ba wii takaasi mò,

Nde mè yè ya kere yera bu nɔɔsina ka bu bɔrɔnu dam kε tem baa,

Nde mè tire te sɔɔ tem tɔm bè ba. Waa ONUN yigbɛru sɔɔ ba tɔnun asarian tii, win girima ka win bɛɛrɛ, tɔn durɔ ka tɔn kurɔn nɛrabu (goo kun goo kere) kpam naanɛ kua. Ma ba yii bu (swaa kpee) ko nɛ tɔmbun waaru ta koo ka sosi, kpa bu waaru gɔsia doonɔɔrugiru mi tii mɔra kon kpa,

Nde mè tem ka tem mè mu, yigberu duuwa me ka ONU ba mua bu ko mè ba koo ko bu ka tonun asaria ka win tii morun tii tii girima doke,

Yè ya kere yera suam tem (tia) mὲ tɔnun asaria ka win tii mɔrun swaa sɔɔ, n wa mὲ ba yii ba nε ba koo ko bu yè ko mam mam.

Mεnno boko ge, ga yorasia ga nε:

mε tɔnun asaria yen andunia nɔɔsia bi bu saawa, gaa ni bweseru baatere ka tem baamɛre mu kasu mu naa, n wa tɔmbu kpuro, sɔm ko yenu ka yigbɛnu kpuro, bà n tɔnun asaria nɔɔsia bi bwisika bu asaria girima dokebu ka tii mɔru wuu swaa daasia ka keu sɔɔsibu ka sere bwisi sosibu. Kpa bu ko mè ba koo ko n wa kpurɛ kpurɛ ba aweren temɔ, bu girima doke bi ka tii mɔɔ te sua, kpa bu ka sɔm buru ko wuu si su waa yigbɛ te sɔɔn tɔmbun tii ka tem mè ba mɔ min tɔmbu sɔɔ.

Damba 1

Ba təmbu kpuro marawa ba tii mə, ba nɛ, girima ka saria səə. Ba ra bwisiku, ba dasabu mə, ma n weene ba n waasinɛ mɛrobisiru səə.

Damba 2

Baawere ko kpi u sariaba ka tii moo ni ba kpara min baruka digoo kun tuko, bwesera, wasin gona, durowa, kurowa, politikin beragia, n kun me bwisikunu gana.

Yen biru, n n kooro bu tem ka tem wunana politiki ka wooda swaa soo. Ka da tem min di tonu yarima, mu tii monu mua, mu n muε ro.

Damba 3

Tonu baawere u waarun saria mo ka tii moru, ka sere me ba koo wii yina.

Damba 4

Ba n goo yoru muamo, bu sere wii dendi. Ba yoru diisiabu ka yoru muaba yina.

Damba 5

Ba ngoo takaasi mò, ba ngoo noni swaaru soosino, bu sere goo nuku kosuru, ka sanani ka ma sere yè n ngoo noni swaaru soosino, bu sere goo nuku kosuru, ka sanani ka ma sere yè n ngoo noni swaaru soosino, bu sere goo nuku kosuru, ka sanani ka ma sere yè n ngoo noni swaaru soosino, bu sere goo nuku kosuru, ka sanani ka ma sere yè n ngoo noni swaaru soosino, bu sere goo nuku kosuru, ka sanani ka ma sere yè n ngoo noni swaaru soosino, bu sere goo nuku kosuru, ka sanani ka ma sere yè n ngoo noni swaaru soosino, bu sere goo nuku kosuru, ka sanani ka ma sere yè n ngoo noni swaaru soosino, bu sere goo nuku kosuru, ka sanani ka ma sere yè n ngoo noni swaaru soosino, bu sere goo nuku kosuru, ka sanani ka ma sere yè n ngoo noni swaaru soosino, bu sere goo nuku kosuru, ka sanani ka ma sere yè n ngoo noni swaaru soosino, bu sere goo nuku kosuru, ka sanani ka ma sere yè n ngoo noni swaaru soosino, bu sere goo nuku kosuru, ka sanani ka ma sere yè n ngoo noni swaaru soosino nuku kosuru, ka sanani ka ma sere yè n ngoo noni swaaru soosino nuku ka sanani ka sanani ka ma sere yè n ngoo noni swaaru soosino nuku ka sanani ka sanani

Damba 6

Baawere asaria mɔ yan kpuro bu wii tuburi ù n siribun tɔnu.

Damba 7

Tombu kpuro ba newa woodan bera (swaa soo) n maa weene tii yina bi ba ko ka be yina, bun saa tia bu ku goo suu wuna, n da ma ba saria ye sara, bu ka wa bu be taki di ka bu be noo kuuri be kpuro wooda ya ko be gane.

Damba 8

Tonu baawere u saria mo ù win tem siru ye faagiru faaba kana ma ba wi toraa swae yi soo wooda ya wi noo ka.

Damba 9

N n koro bu tonu yorasia, bu wii nua n kun mε bu wii tem yara.

Damba 10

Tonu baawere u saria mo, naa nεbu wolluyee, ù win mem gere bu noo dee dee samaan noni, kpa siri yeru te ta n gonnu ka yaa murenamo, tu wunana ù n gem mo, yè n win baa ka win tirasi, tora te ba ma wi waasi tà n gem, sirikobu bu asaria ko.

Damba 11

- 1. Tonu wi ba toraru waasi, ma ba ǹ gina ten see da noma tura, yen yεro kun gina gεε mo. Bà n koo wi siria n saria mo u goo kasu wi u koo ka wii yina.
- 2. N n weens bu tonu taars we yen so u gaanu kua n kun me yen so u gaanu duari ni nu n waa toraru ka asarian swaa soo, saname u ni kua Yen biru, n n weens bu yero taars we ya n kpaaru kere nde ye ba ko raa wii we saa ye u tora.

Damba 12

Tonun waarun gari, win yenu win noosina ka win berusebu ya ngoo wa. Mena maa n nweene bu tonu beere biasia kam soo. Nweene asaria yu ka tonu yina ka kookoo si sa sia mi.

Damba 13

- 1. Tonu baawere u saria mo ù da mi u ki, kpa ù win yɛnu bani win temo.
- 2. Tonu baawere u saria mo ù tem gam n di see, ka da win tin tem, u koo ma kpi ù wure ù wuraa mi.

Damba 14

- 1. Bà n tɔnu takaasi mò, u saria mɔ ù waayeru kasu tem gam gia, kpa ù tem min baruka di.
- 2. Ba n kpε bu asaria ye gbiisia ma ba seeda kua ba wa ma u torawa. N n maa kooro bu asaria ye gbiisia ma win kookoosu kun saa dee dee n de mε yiqbε baka te ONU ya yii.

Damba 15

1. Tonu baawaren sariawa u n saa tem gam tonu.

2. Ba n goo yinarimo u n saa tem gam tonu, bu sere wii yinari ù tem swɛyna.

Damba 16

- 1. Saa tonu saa gaa tura, ba n bweseru garu, tem gam tondu, gusu no saaru garu suu wune, ton kuro ka ton duro ba saria mo bu suana kpa bu bibu ma. Ben saria ya ne wa suanaan swaa soo.
- 2. Be ba ki bu suana sere bu gina noosina n kun tirasi.
- 3. Sa seewa sa tonun bweseru deemawa tem mi, bwese tera ta gbiiya n ma weenɛ bu ka tè yina.

Damba 17

- 1. Baawere, a, wi turowaa a be dabinaa, u kon win baa mowa.
- 2. Ba n kpe bu tonu win qaanu worari ka dam.

Damba 18

Tonu baawere u ayeru mo: ù bwisiku nde mɛ u ki, u n dasabu mo, kpa ù gusuno sa; aye te ta dera u koo kpi ù gusuno saaru garu deri ù garu swii, nde mɛ u koo kpi ù gusuno saa wi turo, n kun mɛ sannu sannu, samaan wuswaao n kun mɛ win berao nde mɛ u ki.

Damba 19

Tonu baawere u saria mo ù gere me u wa, u kun nande, kpa ù gari ka dabaaru yè u nua tem pusi me u kpia ka mi u ki.

Damba 20

- 1. Tonu baawere saria mo ù mɛnno ka yigbɛru kó ta kun naanaanu ganu mo.
- 2. 2. Ba n goo tirasi mò ù yigberu garu du.

Damba 21

- 1. Tonu baawere u saria mo ù win tem tombun wunanosu soo du ù n ki win tii tii, n kun mε ù somobu gabu wuba bé u ki bu wi wunana.
- 2. Tonu baawere koo kpi ù samaa somburu (bature somburu) ko, nde me ba yen kpuna yii.
- 3. Me samaa ya yii mi soora tem dam mu tasa. Swaa ye soo ba ko n da tete to, taki sari, sanam ka sanam, tombu kpuron noni biru n kun me bokusao, bu ku goo tirasi ko u ka goo tete toowa.

Damba 22

Tonu baawere u saria mo u nom keru wa, mi win baa ya waa kpuro. Ka win tem kookari, ka mi noosina yè ya waa ka tem tukun dam, n wa win waaru tan girima mo.

Damba 23

- 1. Tonu baawere u saria mo ù som buru ko, ù gosi te u ki, ka ten yè ta mo n koo ka wi naawa kɛru wa somburu tà n ra yora gaso.
- 2. Tombu kpuro, ba kosia teeru mo bu mua saa ba ka som bwese te eru mó
- 3. Wi u səmburu mò kpuro u saria mo ù kəriaru mua mɛ n weenɛ, sere tu wi win yɛnugibu turi mɛ ba kon ka waaru dimo dee dee, n koo koora buka be yina.
- 4. Tonu baawere u saria mo wi ka gabu bu som kowobun yigbe te ta ra ka be yine swii, kpa bu kpan yigbe merosu soo du si su ko nda ka be sune.

Damba 24

Tonu baawere u saria mo ù wera, u dwee, ù somburu ko u ku saka sarasia, kpa ù weraru ka kosiaru giru mau sanam ka sanam.

Damba 25

- 1. Tonu baawere u saria mo ù waaru diisina me u koo ka win bwaa dobu, win bwe, ka win yenugibugia noori, nde dianun bera, yanu waayeru, dokotoro tim. Win somburu tà n yora, ù n bara ù n yemo kua, ka sere yè u mo yà n buera n kun ka win goru kiru, u saria mo nom kerun yigberu tu wii dera.
- 2. Yooniru ka biru ta saria mo bu te noori gem gem. Kuro wi na ka kuro kpaaru mo win bibu, ka wi na na ka kuro kpaaru mo na bibu, be kpuro somi tee tera ba ko be ko.

Damba 26

- 1. Tonu baawere weens ù keu ko. Keu ya weens bu ye ko n kun ka gobi, n n man kere keu dii piibinugia. Kei dii piibinunkeu ya saa tirasi. Keu noman som meeribu gia ka gbankoko som meeribugia n weens bu n saa tombu kpurongia, saa ba ka yen saka tura.
- 2. Yè tonu kasu keu soo yera bwee dora, n wa tonum asaria ka win tiin morun noni dokebu bu dam sosi. Keu ya weene yu somi me noosina, suuru, ka kiru ta kon ka waa tem kpuro, bwese wuunu kpuro n kun me gusuno saarugibun mi. Kpa yu kpam yigbe baka te ba soka ONU somi ten wori soo mè ta koo ka sina seeru swii andunia soo.
- 3. Biin tundo ka biin mɛro ba ayeru mɔ bu ben bibu keu doke swaa yè ba ki sɔɔ.

Damba 27

- 1. Tonu baawere koo kpi, dwee bi tomba mò ù bi du ma u ki, kpa ù bin baruba di. Tonu baawere koo kpi ù kasoo soo du kpa ù yen arufaani di.
- 2. N weenε su ka tabu yari, n wa wi u kasoo mɔ̀ (gaanun gɔsiabun bera, tire yoran beran) ù yen arufaani di.

Damba 28

Tonu baawere u saria mo ù ko me u koo ko, tombu soo ka tem tukumo, baayere ya n ka noo ne saria ka tii moo tèn gari ba kpara mi soo kpa tombu ka yè somburu ko.

Damba 29

- 1. Tɔnu, tirasi, səmbura, wi yiiye ù samaa kua domi mi səəra u ko win baayere siisia mɛ u ki.
- 2. Tonu à n asaria ka tii moru mo a n maa winsingia geriti, a n tii ye n wa goo ù ku ka googia menna kpa wuu gu ka sina see. Ba ne mi be tonun ayera yora, mi n dia googiru ta torua.
- 3. Saria be ka tii mɔɔ te, ye kpuro, ba n` ka yo səmburu mò bunanam. Nde mɛ yigbɛ bakate ONU ya yii mɛsuma ba koo sua.

Damba 30

Yè ka yè ba yii tɔnun asarian bera mi baasi, kpunaa gaa ka kookoosu gasu maa sari, si ba koo tusia nɛnɛm, tem gam, bu ka saria ka tii mɔɔ te ba kpara mi kpeera - sia pai.